Aktualizováno: 02.09.2026

5.2 СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ БАГАТОМОВНОСТІ // PODPORA VÍCEJAZYČNOSTI

MŠ, ZŠ, VČ

Окрім вивчення чеської, як другої мови та спілкування з чеськомовними однолітками, для дітей, які вивчають чеську, дуже важливою є **грамотність рідною мовою.** Знання першої мови дуже важливе для загального розвитку дитини. Дитина набагато краще засвоює нові знання, якщо може пов’язати їх зі знаннями та навичками, набутими рідною мовою.

БАГАТОМОВНІСТЬ:

- Вона запобігає соціальній ізоляції дітей, чия рідна мова відрізняється від мови більшості суспільства.
- Це дозволяє дітям краще прижитися в новому середовищі.
- Зміцнює ідентичність та самооцінку дитини.
- Розвиває мовні навички та міжмовне мислення.
- Дозволяє зберегти культурну спадщину (наприклад, традиції, історії, приналежність до громади…).

Багатомовні учні використовують свої мови для різних цілей і в спілкуванні з різними людьми (рідна мова в сім’ї, друга в суспільстві, в школі тощо), що також впливає на словниковий запас, рівень володіння мовою та мовні уподобання. Для таких дітей знання рідної мови не тільки корисне, але й зазвичай необхідне для спілкування з членами сім’ї. Без знання рідної мови вони можуть впоратися з навчанням у школі, але можуть мати серйозні проблеми у спілкуванні з батьками, що може спричинити труднощі в навчанні та поведінці. Тому важливо, щоб школа і батьки працювали разом – як для того, щоб знайти спосіб, як найкраще навчити дитину чеської мови, так і для того, щоб підтримувати і розвивати її навички першої мови.

РЕКОМЕНДУЄМО:

- Не намагайтеся відірвати дітей від рідної мови – вони ризикують втратити свою ідентичність. Надавати дітям широкі можливості для розширення використання рідної мови (ігрові групи рідною мовою, відвідування країни їхнього походження тощо).
- Виховувати дітей мовою своєї сім’ї дуже важливо, тому що це єдиний спосіб спілкуватися з ними мовою, говорячи якою, ви відчуваєте себе впевнено.
- Вчителі не повинні радити батькам розмовляти з дітьми вдома лише чеською мовою, оскільки діти можуть засвоїти неправильні звороти, вимову тощо від батьків, які недостатньо володіють чеською мовою. Водночас вони втратили б можливість розвиватися рідною мовою.

- Встановіть правила домашньої мови, які вам підходять.
- Розвивайте свою рідну мову, не тільки розмовну, але й читацьку/письмову.

Важливо, щоб у дитячих садках і школах були створені відповідні умови для того, щоб діти могли користуватися мовою сім'ї. Використання мови приносить велику користь, якщо діти усвідомлюють її цінність за межами родинного середовища. Це зміцнює мовну обізнаність усіх учасників, мовне розмаїття та неформальні можливості для використання всіх мов. Поговоріть з працівниками навчальних закладів, які відвідують ваші діти, і дізнайтеся, як вони ставляться до багатомовності. Вони будуть раді почути ваші думки з цього приводу, а також інформацію про вашу культуру і традиції.

Діти, члени сім'ї яких мали змогу проводити з ними час, розповідати їм історії або розмовляти з ними таким чином, щоб розвивати їхній словниковий запас рідною мовою, мають більше шансів вивчити мову навчання та досягти успіху в цілому. Знання та навички дітей переносяться з рідної мови, яку вони вивчають вдома, на мову, якою вони користуються в школі.

Корисні посилання:

Журнал для багатомовних дітей та мультикультурної освіти Kamarádi
Перекладацькі словники можна використовувати для пошуку професійної лексики рідною мовою
https://multilingual-families.com/
https://www.inkluzivniskola.cz/vicejazycnost

- CCummins, J.: Навчання багатомовних учнів. In: Якщо це існує, то це можливо: натхнення для освіти дітей з іншою рідною мовою. META святкує своє 15-річчя, стр. 183–190. Praha 2021.